

Afdeling **Beleid en Advies**
Onderwerp **evaluatie werkwijze houtkachels en vervolgaanpak**

De leden van de raad van
de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 10 89 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk MD 09.1971713

Datum **1 8 SEP 2009** Uw brief van --

Uw kenmerk --

Geachte mevrouw/heer,

In oktober 2007 heeft uw raad de 'Motie luchtkwaliteit' aangenomen over houtkachels en sfeerhaarden. In onze brief van 4 september 2008 aan uw raad hebben wij aangegeven hoe wij uitvoering geven aan deze motie. Dit betreft onder meer de wijze waarop we klachten over houtvuren afwikkelen. Wij hebben in oktober 2008 met uw raad afgesproken om onze werkwijze met betrekking tot houtvuren na een jaar te evalueren.

Deze evaluatie leggen wij hierbij aan u voor. Wij grijpen deze gelegenheid tevens aan om u te informeren over het resultaat van de modelstudie die wij hebben laten uitvoeren naar de effecten van houtvuren op de luchtkwaliteit in de directe woonomgeving van de bron.

I. Evaluatie aanpak en werkwijze met betrekking tot houtvuren

We hebben in onze brief van vorig jaar uitgelegd dat houtvuren (houtkachels, open haarden, vuurkorven e.d.) geen stedelijk luchtkwaliteitsprobleem veroorzaken. Als er geen houtvuren meer zouden worden gebruikt in Groningen, dan zou dat niet leiden tot een significante verbetering van de **jaargemiddelde** luchtkwaliteit in Groningen.

Maar we hebben daarbij ook aangegeven, dat houtvuren op lokale schaal relatief hoge concentraties van luchtverontreiniging kunnen veroorzaken. Dit kan tot gevolg hebben dat omwonenden worden blootgesteld aan verhoogde concentraties van schadelijke stoffen en/of last krijgen van geurhinder.

Het is tegen deze achtergrond, dat wij vorig jaar hebben aangegeven wat onze aanpak en werkwijze zal zijn met betrekking tot houtvuren en hoe we zullen omgaan met de afhandeling van klachten.

Uit de evaluatie blijkt, dat we de voorgenomen acties grotendeels hebben uitgevoerd (zie bijlage). In deze bijlage is ook een gespecificeerd overzicht opgenomen van de klachten. Gemiddeld komen er zo'n 25 klachten per jaar binnen. In het voorjaar van 2009 zijn er relatief veel klachten geweest over vuurkorven of terrashaarden.

Wij hebben vorig jaar besloten om naar aanleiding van klachten over houtkachels (mits de klager hiermee instemt) een brief te sturen aan de stoker met het dringende verzoek om verdere overlast te voorkomen. Het afgelopen jaar hebben wij in 12 gevallen zo'n brief verstuurd met daarbij de regels voor een goed stookgedrag. Uit een recente navraag bij de betrokken klagers blijkt, dat het versturen van een brief + voorlichtingstekst aan een stoker 'het probleem' niet zomaar oplost, maar hieraan wel een bijdrage kan leveren.

II. Modelstudie naar de effecten van houtvuren op de directe woonomgeving

Luchtverontreiniging door rook van houtvuren kan gevolgen hebben voor de volksgezondheid. De impact ervan hangt met name af van de schadelijkheid van de stoffen, de hoogte van de concentraties en de blootstellingsduur. De vraag is dan: **hoe 'erg' is rookhinder door houtvuren uit oogpunt van volksgezondheid en/of geuroverlast?** Om antwoord te krijgen op deze vraag hebben wij Buro Blauw uit Wageningen (dat gespecialiseerd is in luchthygiënisch onderzoek) opdracht gegeven een modelstudie uit te voeren naar het effect van houtvuren op de luchtkwaliteit in de directe woonomgeving van de bron. Het onderzoek is onlangs voltooid. In de bijlage worden de opzet van de modelstudie en de belangrijkste uitkomsten en conclusies ervan beschreven. Het rapport van Buro Blauw met de titel "*Effecten luchtemissies houtkachels, sfeerhaarden en vuurkorven*" is voor u ter inzage gelegd.

Samenvattend geeft de modelstudie het volgende beeld.

Het gebruik van een houtkachel/sfeerhaard leidt in een 'doorsnee-situatie' (een goed stookgedrag, een alleenstaande houtkachel, het rookafvoerkanaal is voldoende ver verwijderd van de buurwoning) niet tot een verhoogde blootstelling en dus niet tot extra risico's voor de volksgezondheid. Zo'n 'doorsnee-situatie' veroorzaakt ook geen overmatige geurhinder.

In een worst-case situatie (waarbij de regels voor een goed stookgedrag niet worden nageleefd) kan wél sprake zijn van een verhoogde blootstelling en daarmee van een mogelijk verhoogd gezondheidsrisico. De kans hierop is groter naarmate de regels voor een goed stookgedrag minder goed worden nageleefd (bijv. het gebruik van verkeerd hout, stoken bij windstil weer, het veelvuldig smoren van de kachel, een ongunstige ligging van het rookafvoerkanaal ten opzichte van de buurwoning e.d.). Om risico's te voorkomen is het dus van groot belang om de regels voor een goed stookgedrag strikt in acht te nemen.

Aan de hand van de woonboten in de Noorderhaven is berekend, wanneer een cluster van houtkachels bij een bepaalde woning een overschrijding kan veroorzaken van de meest strenge grenswaarde voor fijn stof. De berekeningen laten zien, dat hiervoor minimaal een cluster van vijf houtkachels nodig is die vlak bij elkaar liggen én bovendien extra vaak worden gestookt (bij ongunstige weersomstandigheden).

Zo'n situatie zal zich niet voordoen in een woonwijk.

Het gebruik van tuinvuren zal geen verhoogde blootstelling veroorzaken mits hierbij de regels voor een goed stookgedrag in acht worden genomen. Hierbij zijn vooral de volgende twee regels van belang: géén afvalstoffen stoken (zoals snoeihout of geveerd hout) en voorkómen dat een naastgelegen woning pal in de rook komt te liggen.

III. Vervolgaanpak

De modelstudie laat zien, dat houtvuren in sommige (worst-case) situaties kunnen leiden tot een verhoogde luchtverontreiniging en daarmee tot een verhoogde blootstelling aan schadelijke stoffen. Dit kan gevolgen hebben voor de volksgezondheid, met name voor groepen die hiervoor extra kwetsbaar zijn zoals CARA-patiënten en kinderen. Onze inzet blijft dan ook om dergelijke (worst-case) situaties te voorkómen en om klachten over rookhinder door houtvuren op een adequate manier af te handelen. Dit betekent het volgende voor onze aanpak en werkwijze met betrekking tot houtvuren:

1. Intensiveren voorlichting over een goed stookgedrag

Om een verhoogde blootstelling aan schadelijke stoffen en/of een overmatige geurhinder te voorkomen, is het zaak dat stokers van houtvuren zich strikt houden aan de 'regels voor een goed stookgedrag'. Wij zien het dan ook als onze belangrijkste taak om deze regels door middel van voorlichting onder de aandacht te blijven brengen. Naar onze mening is het vergroten van de kennis over de gezondheidsrisico's van houtvuren het beste aangrijpingspunt om overlastsituaties te voorkomen. Dit geldt temeer, omdat stokers zich vaak niet bewust zijn van het feit dat het stoken van houtvuren óók voor henzélf ongezond kan zijn.

Wij zullen dan ook doorgaan met het plaatsen van voorlichtingsteksten over een goed stookgedrag in de Gezinsbode: in het winterseizoen over houtkachels/open haarden en in het zomerseizoen over sfeer- c.q. tuinvuren. Ons voornemen om hiervoor ook andere kanalen te benutten, is afgelopen jaar nog niet tot uitvoering gekomen. We zullen dit alsnog gaan doen. We denken hierbij aan OOG-TEXT, buurtkranten en een gerichte voorlichting aan woonbootbewoners.

2. Continueren werkwijze bij de afwikkeling van klachten

Uit de globale evaluatie van onze huidige werkwijze bij de afwikkeling van klachten blijkt, dat het sturen van een brief aan de stoker van een houtkachel met het verzoek om rookhinder voortaan te voorkomen in sommige gevallen een positief effect kan sorteren.

Wij zullen deze werkwijze daarom continueren, temeer omdat de stoker hiermee met zekerheid de informatie over een goed stookgedrag onder ogen krijgt. Wij zullen zo'n brief plus voorlichtingstekst voortaan ook versturen bij klachten over tuinvuren (mits de klager hiermee instemt).

Wij houden een nauwkeurig klachtenoverzicht bij. Als blijkt dat in een bepaalde situatie geen verbetering optreedt, zullen we in overleg met de politie bekijken welke nadere stappen kunnen worden gezet.

3. **Geen nieuwe regelgeving invoeren**

In onze brief van september 2008 zijn we uitvoerig ingegaan op de (on)mogelijkheden om het probleem van rookhinder door houtvuren via (extra) regelgeving ofwel via de juridische weg aan te pakken. Zie hiervoor het samenvattende overzicht in bijlage 3.

Uit de modelstudie blijkt, dat een cluster van houtkachels in bepaalde omstandigheden mogelijk een overschrijding kan veroorzaken van de meest strenge norm voor fijn stof. Dit is vooral het geval bij windstil en/of mistig weer. Een effectieve maatregel zou dan ook kunnen zijn om in de APV een stookverbod op te nemen tijdens windstil en/of mistig weer. Wij hebben vorig jaar besloten om deze maatregel niet in te voeren omdat handhaving ervan een grote bestuurlast vergt. Hier komt bij, dat het opleggen van zo'n stookverbod problemen oplevert bij woonboten waarbij een houtkachel wordt gebruikt als primaire verwarmingsbron.

Wij zien dan ook geen reden om ons standpunt van vorig jaar te herzien.

De intensivering van de voorlichting en de afhandeling van de klachten zorgen voor enig extra werk. De kosten van deze extra werkzaamheden kunnen we uit reguliere budgetten dekken. Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders
van Groningen,

De burgemeester,

De secretaris,

Bijlage:

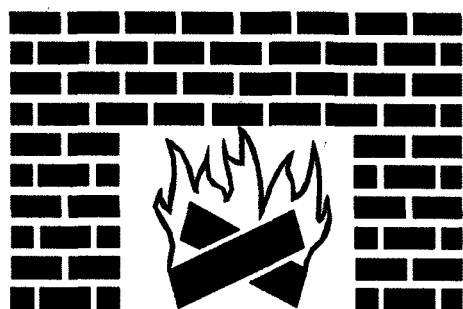
Evaluatie aanpak houtvuren en uitkomsten modelstudie naar effecten houtvuren op de directe woonomgeving

Ter inzage ligt het rapport van Buro Blauw: "Effecten luchtmissies houtkachels, sfeerhaarden en vuurkorven", september 2009.

Evaluatie aanpak en werkwijze met betrekking tot houtvuren

en

uitkomsten modelstudie naar de effecten van houtvuren op de directe woonomgeving

Burgemeester en wethouders van Groningen
15 september 2009

Evaluatie aanpak en werkwijze met betrekking tot houtvuren

en

uitkomsten modelstudie naar effecten van houtvuren op de directe woonomgeving

Inleiding

In oktober 2007 heeft de raad de 'Motie luchtkwaliteit' aangenomen over houtkachels en sfeerhaarden. In onze brief van 4 september 2008 aan de raad hebben wij aangegeven hoe wij uitvoering geven aan deze motie. Dit betreft onder meer de wijze waarop we klachten over houtvuren afwikkelen. Wij hebben in oktober 2008 met de raad afgesproken om onze werkwijze met betrekking tot houtvuren na een jaar te evalueren.

Deze evaluatie treft u hierbij aan. Wij grijpen deze gelegenheid tevens aan om u te informeren over het resultaat van de modelstudie die wij hebben laten uitvoeren naar de effecten van houtvuren op de luchtkwaliteit in de directe omgeving van de bron.

Achtereenvolgens zal worden ingegaan op:

- I. Uitvoering beleidsvoornemens met betrekking tot houtvuren
- II. Afwikkeling van klachten
- III. Conclusies modelstudie naar de effecten van houtvuren op de directe woonomgeving
- IV. Samenvatting

I. Uitvoering beleidsvoornemens met betrekking tot houtvuren

We hebben in onze brief van vorig jaar uitgelegd dat houtvuren (houtkachels, open haarden, vuurkorven e.d.) geen stedelijk luchtkwaliteitsprobleem veroorzaken. Als er geen houtvuren meer zouden worden gebruikt in Groningen, dan zou dat niet leiden tot een significante verbetering van de **jaargemiddelde** luchtkwaliteit in Groningen.

Maar we hebben daarbij ook aangegeven, dat houtvuren op lokale schaal relatief hoge concentraties van luchtverontreiniging kunnen veroorzaken. Dit kan tot gevolg hebben dat omwonenden worden blootgesteld aan verhoogde concentraties van schadelijke stoffen en/of last krijgen van geurhinder. Het is tegen deze achtergrond dat wij vorig jaar hebben aangegeven wat onze aanpak en werkwijze zal zijn met betrekking tot houtvuren en hoe we zullen omgaan met de afhandeling van klachten. Zie hiervoor tabel 1. In de linkerkolom staan onze voornemens. In de rechterkolom staat in het kort wat we aan de uitvoering hebben gedaan. Op twee punten uit de tabel wordt daarna meer uitgebreid ingegaan, namelijk de afhandeling van klachten en het resultaat van de modelstudie.

Tabel 1: Aanpak en werkwijze met betrekking tot houtvuren

	Voornemens in onze brief van 4 september 2008 aan de raad	Uitvoering van deze voornemens
a.	Wij zullen de voorlichting over het verantwoord gebruik van houtkachels e.d. intensiveren. Tot nu toe hebben wij 2 à 4 keer per jaar in de Gezinsbode een voorlichtingstekst laten opnemen over het gebruik van houtkachels. Wij blijven deze frequentie aanhouden, maar zullen hiervoor ook gebruik gaan maken van andere kanalen zoals buurtkranten. Daarnaast gaan we ook voorlichting geven over het gebruik van vuurkorven.	In het stookseizoen 2008/2009 hebben wij vier keer een voorlichtingstekst geplaatst in de Gezinsbode (namelijk op 8/10, 3/12, 10/12 en 25/3). Het voornemen om óók gebruik te maken van andere kanalen is <u>niet</u> uitgevoerd. Inmiddels is ook een voorlichtingstekst gemaakt over het gebruik van sfeervuren (vuurkorven, terrashaarden, barbecues e.d.). Zie bijlage 2.
b.	Wij zullen bij de afhandeling van klachten een meer actieve werkwijze hanteren. Zo zullen wij in overleg met de klager een (standaard) informatieve brief sturen aan de stoker met het verzoek om rekening te houden met de effecten op de directe omgeving en het verzoek om het stookgedrag aan te passen en/of om maatregelen te nemen om overlast te voorkomen. Als dit geen of onvoldoende effect sorteert, zullen wij hierover een gesprek laten aangaan met de stoker. We zullen nader bekijken hoe dit het beste kan worden georganiseerd.	Wij hebben in 12 gevallen naar aanleiding van een klacht én met instemming van de klager een brief gestuurd aan de stoker van een houtkachel met het dringende verzoek om verdere overlast te voorkomen. In twee gevallen is er in verband met aanhoudende klachten telefonisch contact opgenomen met een stoker. Zie verder punt II van deze notitie.
c.	Wij zullen een beknopte modelstudie laten uitvoeren door een deskundig extern bureau naar het (mogelijke) effect van het gebruik van houtkachels op de luchtkwaliteit in de directe woonomgeving. Deze praktische modelstudie zal bestaan uit modelberekeningen (voor een aantal specifieke situaties) en zal handvatten moeten opleveren om bij klachten een betere inschatting te kunnen maken van de ernst van de luchtverontreiniging (afhankelijk van met name de stookfrequentie/-duur, het stookgedrag en de plaats en hoogte van het rookafvoerkanaal) en daarmee van de blootstelling van omwonenden.	Buro Blauw uit Wageningen heeft in opdracht van ons een modelstudie uitgevoerd naar het effect van houtvuren op de luchtkwaliteit in de directe omgeving van de bron. Hamvraag van de modelstudie is: hoe 'erg' is rookhinder door houtvuren uit oogpunt van volksgezondheid en/of geuroverlast? De belangrijkste resultaten en conclusies van het onderzoek zijn te vinden onder punt III en in bijlage 1 van deze notitie.
d.	Wij hebben in de (tweejaarlijkse) enquête Leefbaarheid en Veiligheid van het Gemeentelijk Onderzoeksbureau een vraag opgenomen over hinder door rook uit houtkachels, sfeerhaarden en/of vuurkorven. Deze enquête wordt in september 2008 uitgevoerd. Mogelijk worden hierover ook vragen opgenomen in de (vierjaarlijkse) Gezondheidsenquête van de GGD.	Volgens de 'Enquête leefbaarheid en veiligheid 2008' ondervindt gemiddeld in de stad Groningen 5% vaak en 21% soms hinder van houtkachelrook. De hoogste hinderscores doen zich voor in de wijken Nieuw-oost, Beijum en Nieuw-zuid.
e.	Wij zullen deze aanpak en werkwijze na een jaar globaal evalueren en zonodig bijstellen.	Uitvoering vindt bij deze plaats.
f.	Tot slot zullen we degenen die sinds begin 2007 een klacht hebben ingediend, informeren over onze aanpak en werkwijze.	Is gebeurd.

II. Afwikkeling van klachten

Tabel 2 geeft een overzicht van het aantal klachten per kalenderjaar. Gemiddeld komen er zo'n 25 klachten per jaar binnen. In het voorjaar van 2009 zijn er relatief veel klachten geweest over tuinvuren (i.c. vuurkorven en terrashaarden). Deze klachten gingen over rookoverlast en in enkele gevallen ook over het mogelijke brandgevaar door overslaande vonken en/of hoge vlammen. Mede naar aanleiding hiervan is in overleg met de Brandweer een voorlichtingstekst gemaakt over het gebruik van sfeervuren (zie bijlage 2).

Hieronder volgt een overzicht van de klachten over de jaren 2007 t/m medio 2009.

Tabel 2: Overzicht van klachten over houtvuren in de gemeente Groningen			
	2007	2008	2009 (t/m juli)
Klachten over houtkachels op woonboten	3	4	1
Overige klachten over houtkachels	15	20	6
Klachten over vuurkorven e.d.	1	2	8
Totaal aantal klachten over houtvuren	19	26	16
Aantal verschillende klagers *)	$19 - 3 = 16$	$26 + 18 - 5 = 39$	16
*) Toelichting op het aantal klagers Enerzijds hebben enkele personen/huishoudens binnen één jaar meerdere klachten ingediend. Anderzijds zijn enkele klachten namens meerdere huishoudens ingediend (in één geval hebben 12 huishoudens een gezamenlijke klacht ingediend over een houtkachel in hun buurt).			
Overige klachten In januari 2009 zijn op een bewonersavond over de aanpak van de Diepenring klachten geuit over de rookoverlast vanwege woonboten in met name de Noorderhaven. Begin 2009 hebben wij tevens een klacht over een houtkachel in Ten Boer afgewikkeld.			
Aard van de klachten Het gros van de klagers geeft aan door de rook niet goed te kunnen ventileren en/of hierdoor gezondheidsklachten te ondervinden. In veel gevallen gaat het om bewoners met luchtwegklachten die extra kwetsbaar zijn voor luchtverontreiniging. In enkele gevallen is er geklaagd door bewoners bij wie de houtkachelrook in de woning binnendringt via het luchtverversingssysteem (doordat de uitmonding van het rookkanaal te dicht is gelegen bij het inlaatpunt van de warmte-terugwin-installatie). In het gros van de gevallen geeft de klager aan, dat er met de stoker niet valt te praten over het verminderen of voorkómen van rookhinder.			

Wij hebben vorig jaar besloten om naar aanleiding van klachten over houtkachels (mits de klager hiermee instemt) een brief te sturen aan de stoker met het dringende verzoek om verdere overlast te voorkomen.

Over de uitvoering hiervan het volgende:

- a. Sinds oktober vorig jaar zijn er 34 klachten over houtvuren binnen gekomen. Hiervan hadden er 26 betrekking op houtkachels en 8 op vuurkorven.
- b. In **12 gevallen** hebben wij naar aanleiding van de klacht én met instemming van de klager een brief gestuurd aan de stoker van de houtkachel met het dringende verzoek om verdere overlast te voorkomen. Hierbij hebben wij als bijlage de voorlichtingstekst over houtkachels meegestuurd.
- c. Bij de overige klachten over houtkachels ($26 - 12 = 14$) voelde de klager er niet voor om zo'n brief te sturen aan de stoker of was er geen stookadres beschikbaar.
- d. Naar aanleiding van klachten over vuurkorven hebben wij tot nu toe geen brieven verstuurd.

Over het effect van de 12 brieven die aan stokers van een houtkachel zijn verzonden, valt het volgende te melden:

- e. In **drie** gevallen heeft de klager later weer aan de bel getrokken omdat de overlast niet was afgenomen. In twee gevallen is dit voor ons aanleiding geweest om met de stoker te bellen. We hebben geen bezoeken gebracht aan stooklocaties om ter plekke de situatie in ogenschouw te nemen. Uit een recente navraag bij klagers blijkt, dat er in **twee** van deze drie gevallen in het komende stookseizoen opnieuw ernstige overlast wordt verwacht.
- f. In **drie** gevallen heeft de stoker bij ons z'n ongenoegen uitgesproken over de verzonden brief. De teneur in hun reacties was, dat de klagers het 'houtkachelprobleem opblazen' om hen (= de stoker) in een negatief daglicht te stellen. In één geval heeft de stoker via een WOB-verzoek de namen opgevraagd van de burens die over rookoverlast hadden geklaagd.
- g. Uit een recente navraag bij de klagers blijkt, dat in **vijf** gevallen de rookhinder is verminderd. In **één** geval is dit met zekerheid te danken aan de verzonden brief. Volgens **vier** klagers moet echter nog worden afgewacht of de hinder definitief tot het verleden behoort. Ook in enkele andere gevallen moet worden afgewacht hoe de situatie zich in het komende stookseizoen zal ontwikkelen.

Samenvattend:

Het versturen van een brief aan een stoker lost 'het probleem' niet zomaar op, maar kan hieraan wel een bijdrage leveren. Overigens kan deze werkwijze ook behulpzaam zijn om hardnekkige probleemsituaties in beeld te krijgen.

III. Conclusies modelstudie naar de effecten van houtvuren op de omgeving

Luchtverontreiniging door rook van houtvuren kan gevolgen hebben voor de volksgezondheid. De impact ervan hangt met name af van de schadelijkheid van de stoffen, de hoogte van de concentraties en de blootstellingsduur.

De vraag is dan: **hoe 'erg' is rookhinder door houtvuren uit oogpunt van volksgezondheid en/of geuroverlast?** Om antwoord te krijgen op deze vraag hebben wij Buro Blauw uit Wageningen (dat gespecialiseerd is in luchthygiënisch onderzoek) opdracht gegeven een modelstudie uit te voeren naar het effect van houtvuren op de luchtkwaliteit in de directe woonomgeving van de bron. Het onderzoek is onlangs voltooid. In bijlage 1 worden de opzet van de modelstudie en de belangrijkste uitkomsten ervan in het kort beschreven. Het eindrapport van Buro Blauw met de titel "*Effecten luchtmissies houtkachels, sfeerhaarden en vuurkorven*" ligt ter inzage.

Hieronder staan de conclusies.

1. Bij luchtkwaliteit gaat het om meer dan de wettelijke normen voor fijn stof

Bij het stoken van houtvuren komt een scala aan luchtverontreinigende stoffen vrij. Maar er zijn slechts voor weinig stoffen relatief betrouwbare emissiecijfers beschikbaar en maar voor een paar stoffen zijn wettelijke grenswaarden vastgesteld. Het effect van houtkachelrook kan dus niet alleen worden afgelezen aan de concentraties van 'bekende' stoffen zoals fijn stof en

benzo(a)pyreen. Mede daarom is in deze modelstudie ook een andere polycyclische aromatische koolwaterstof meegenomen, namelijk benzo(e)pyreen ofwel B(e)P. Dit is een voorbeeld van een schadelijke stof waarvoor een relatief strenge gezondheidskundige advieswaarde is vastgesteld door het RIVM. Het voorbeeld van B(e)P laat zien, dat de concentratie van een stof (die vrijkomt bij het stoken van een houtvuur) al snel boven het niveau van een gezondheidskundige advieswaarde kan komen. Daarmee laat dit voorbeeld ook zien, dat het inademen van rook van houtvuren ongezond is óók al wordt er geen wettelijke luchtkwaliteitsnorm overschreden (uiteraard geldt precies hetzelfde voor het inademen van sigarettenrook of uitlaatgassen). Daarom is het zaak om situaties van een verhoogde blootstelling aan rook zo veel mogelijk te voorkomen.

2. ***Bij een goed stookgedrag en een goed rookafvoerkanaal is er geen probleem***
In een 'doorsnee-situatie' (een goed stookgedrag, een alleenstaande houtkachel, het rookafvoerkanaal is voldoende ver verwijderd van de buurwoning) leidt het gebruik van een houtkachel/sfeerhaard niet tot een verhoogde blootstelling en dus niet tot extra risico's voor de volksgezondheid. Zo'n 'doorsnee-situatie' veroorzaakt ook geen overmatige geurhinder. Weliswaar kan ook in zo'n situatie voor sommige stoffen sprake zijn van een overschrijding van een gezondheidskundige advieswaarde, maar dat is dan ook zonder een houtkachel al het geval: de extra bijdrage van een houtkachel is in zo'n geval verwaarloosbaar.
3. ***Wel risico op verhoogde blootstelling bij een ongunstige ligging van het rookafvoerkanaal***
In een 'doorsnee-situatie' (zie hiervoor) kan toch een verhoogde blootstelling optreden als het rookafvoerkanaal zeer ongunstig gelegen is ten opzichte van een buurwoning. Zo'n situatie (waarin de rook bij wijze van spreken 'rechtstreeks' binnendringt in de buurwoning) moet dus worden vermeden. Het ligt voor de hand om dit punt mee te nemen in de regels voor een goed stookgedrag.
4. ***Wel risico op een verhoogde blootstelling bij slecht stookgedrag***
De modelstudie laat zien, dat er in een worst-case situatie (waarbij de regels voor een goed stookgedrag niet worden nageleefd) wél sprake kan zijn van een verhoogde blootstelling. De kans hierop is natuurlijk groter naarmate de regels voor een goed stookgedrag minder goed worden nageleefd (bijv. het gebruik van verkeerd hout, stoken bij windstil weer, het veelvuldig smoren van de kachel e.d.). Om risico's te voorkomen, is het dus van groot belang om de regels voor een goed stookgedrag strikt in acht te nemen.
5. ***Wel risico op een verhoogde blootstelling bij een cluster van houtkachels***
Aan de hand van de woonboten in de Noorderhaven is berekend wanneer een cluster van houtkachels bij een bepaalde woning een overschrijding kan veroorzaken van de meest strenge grenswaarde voor fijn stof. De berekeningen laten zien, dat hiervoor minimaal een cluster van vijf houtkachels nodig is die vlakbij elkaar liggen én bovendien extra vaak worden gestookt (bij ongunstige weersomstandigheden). Zo'n situatie zal zich niet voordoen in een woonwijk.
6. ***Bij een goed stookgedrag vormen tuinvuren geen probleem***
Het aantal branduren van een vuurkorf of terrashaard is aanzienlijk minder dan van een houtkachel. Het gebruik van tuinvuren zal dan ook geen verhoogde blootstelling veroorzaken mits hierbij de regels voor een goed stookgedrag in acht worden genomen. Hierbij zijn vooral de volgende twee regels van belang: géén afvalstoffen stoken (zoals snoeihout of geveerd hout) en voorkómen dat een naastgelegen woning pal in de rook komt te liggen.

Samenvattend:

Een houtvuur leidt niet tot een verhoogde blootstelling aan luchtverontreiniging in de directe woonomgeving mits de regels voor een goed stookgedrag¹ strikt in acht worden genomen.

IV. Samenvatting

Het gebruik van houtkachels, open haarden, vuurkorven of terrashaarden kan op lokaal niveau in sommige situaties leiden tot een verhoogde luchtverontreiniging en daarmee tot een verhoogde blootstelling aan schadelijke stoffen. Dit kan gevolgen hebben voor de volksgezondheid en dan met name voor groepen die hiervoor extra kwetsbaar zijn zoals onder meer CARA-patiënten en kinderen. Om een verhoogde blootstelling aan luchtverontreiniging en/of een overmatige geurhinder te voorkomen, is het zaak dat stokers van houtvuren de ‘regels voor een goed stookgedrag’ in acht nemen. Deze regels houden onder meer in, dat er droog en schoon hout wordt gestookt, dat er niet wordt gestookt bij windstil en/of mistig weer, dat er voldoende afstand is tussen het rookafvoerkanaal en de buurwoning en dat er rekening wordt gehouden met (eventuele klachten van) omwonenden. Naar onze mening is het vergroten van de kennis over de gezondheidsrisico’s van houtvuren het beste aangrijpingspunt om overlastsituaties te voorkomen. Wij zullen het geven van voorlichting over de regels voor een goed stookgedrag daarom intensiveren. Jaarlijks komen er gemiddeld zo’n 25 klachten binnen over rookhinder door houtvuren. Wij zullen onze werkwijze bij de afhandeling van klachten continueren. Dit houdt onder meer in, dat wij naar aanleiding van klachten (mits de klager daarmee instemt) een brief sturen aan de stoker met het dringende verzoek om rookhinder voortaan te voorkomen. Wij hebben vorig jaar besloten om géén aanvullende regelgeving in te voeren voor houtvuren. Wij zien geen reden om dit standpunt te herzien.

Bijlagen:

1. Modelstudie naar de effecten van houtvuren op de luchtkwaliteit in de directe woonomgeving van de bron.
2. Voorlichtingstekst over het gebruik van sfeer- ofwel tuinvuren.
3. Overzicht van denkbare maatregelen, de potentiële effectiviteit hiervan én de vraag of deze uitvoerbaar en handhaafbaar zijn.

Ter inzage ligt het rapport van Buro Blauw: “*Effecten luchtemissies houtkachels, sfeerhaarden en vuurkorven*”, september 2009.

¹ Regels voor een goed stookgedrag bij houtkachels en sfeerhaarden

1. Houd rekening met (klachten van) omwonenden.
2. Zorg voor voldoende afstand tussen het rookafvoerkanaal en een buurwoning.
3. Stook niet als er weinig wind staat of als het mistig is; de rook blijft dan (hinderlijk) in de omgeving hangen.
4. Stook alleen hout dat één of twee jaar gedroogd is en dat tenminste vuistdik is.
5. Zorg dat de capaciteit van de haard of kachel past bij de ruimte waar hij gestookt wordt.
6. Gebruik de houtkachel niet als hoofdverwarming.
7. Open de toevoer van lucht in de kachel en de uitlaatklep naar de schoorsteen.
8. Ventileer extra als de houtkachel of open haard brandt. Vuur gebruikt veel zuurstof en dus is extra frisse lucht nodig.

De volgende brandstoffen mogen beslist niet worden gestookt: sloophout, geïmpregneerd of verduurzaamd hout, geveerd of gebeitst hout, multiplex of spaanplaat, kunststof, huishoudelijk afval (textiel, kunststof en overige afvalmaterialen) en oud papier.

Modelstudie naar de effecten van houtvuren op de luchtkwaliteit in de directe omgeving van de bron

In opdracht van de Milieudienst van de gemeente Groningen heeft het Buro Blauw uit Wageningen (dat gespecialiseerd is in luchthygiënisch onderzoek) een modelstudie uitgevoerd naar het effect van houtvuren op de luchtkwaliteit in de directe woonomgeving van de bron.

Doel van dit onderzoek was om antwoord te krijgen op de vraag: **hoe 'erg' is rookhinder door houtvuren uit oogpunt van volksgezondheid en/of geuroverlast?**

De studie is gebaseerd op literatuuronderzoek én modelberekeningen. Het eindrapport van Buro Blauw met de titel "*Effecten luchtmissies houtkachels, sfeerhaarden en vuurkorven*" ligt ter inzage.

Hieronder worden de opzet van de modelstudie en de belangrijkste uitkomsten en conclusies ervan beschreven.

Opzet modelstudie

- a. Er zijn modelberekeningen uitgevoerd voor twee situaties, te weten:
 - * een situatie van een alleenstaande houtkachel in een woonwijk;
 - * de woonboten met houtkachels in de Noorderhaven.
- b. Voor vier stoffen zijn de uitstoot en concentraties berekend, te weten: fijn stof, koolmonoxide, benzo(a)pyreen en benzo(e)pyreen (BaP en BeP zijn voorbeelden van PAK's). Tevens zijn er berekeningen uitgevoerd voor geur.
- c. Bij het berekenen van de uitstoot van houtkachels zijn telkens twee situaties onderscheiden: een doorsnee situatie (op basis van goed stookgedrag) en een worst-case situatie (i.c. slecht en/of nat hout, smoren van de kachel, stoken bij windstil weer ...).
- d. Berekend is wat de concentraties zijn in de directe nabijheid van de bron. Bij een alleenstaande houtkachel zijn de concentraties steeds op minimaal 10 meter van de bron berekend. In de Noorderhaven is dit gedaan op de gevel van de nabijgelegen woningen (op minimaal 7,5 meter afstand van de rookafvoerkanalen).

Opmerking:

Bij de modelberekeningen is ervan uitgegaan dat er een redelijke afstand is tussen het rookafvoerkanaal en de ramen of het aanzuigpunt voor een luchtverversingssysteem van de buurwoning. Een situatie waarbij deze afstand heel beperkt is, kan modelmatig niet goed worden doorgerekend. Daarom is voor zo'n ongunstige situatie volstaan met een kwalitatieve inschatting.

- e. De berekende concentraties zijn getoetst aan de wettelijke grenswaarden voor fijn stof en CO, aan de streefwaarde voor B(a)P en aan de gezondheidskundige advieswaarden voor fijn stof en B(e)P.

Opmerking:

Bij het onderwerp luchtkwaliteit is de focus doorgaans sterk gericht op fijn stof. De grenswaarden voor fijn stof worden uitgedrukt als een **jaargemiddelde** concentratie. Voor bronnen die het hele jaar door emitteren (zoals het verkeer) werkt dit goed. Maar kenmerkend voor houtkachels is juist, dat deze maar (zeer) tijdelijk in gebruik zijn. Hierdoor zal een houtkachel per definitie maar een (zeer) beperkte bijdrage leveren aan de jaargemiddelde concentratie.

Modelstudie houtvuren: samenvattend overzicht van de effecten

	Overschrijding wettelijke norm?	Overschrijding gezondheidskundige advieswaarde?	Over-schrijding geurnorm?	Opmerkingen/ conclusies
Alleenstaande houtkachel				
Goed stookgedrag + een goed rookafvoerkanaal	Neen	Ja De advieswaarden voor bijv. fijn stof en B(e)P worden echter sowieso al overschreden. De extra bijdrage van een houtkachel is verwaarloosbaar.	Neen	Het is van groot belang dat stokers zich houden aan de regels van een goed stookgedrag.
Goed stookgedrag maar een ongunstig gelegen rookafvoerkanaal	Waarschijnlijk niet	Ja In zo'n situatie is de extra bijdrage van een houtkachel relatief hoog.	Waarschijnlijk niet	Zo'n situatie moet worden voorkomen. Per geval zal een passende oplossing moeten worden gezocht.
Worst-case situatie	Wel overschrijding streefwaarde voor B(a)P. Geen norm-overschrijding voor fijn stof.	Ja In zo'n situatie is de extra bijdrage van een houtkachel relatief hoog.	Ja	Om worst-case situaties te voorkomen, is het zaak dat de regels voor een goed stookgedrag in acht worden genomen.
Een cluster van houtkachels				
Goed stookgedrag	Mogelijk wel een normoverschrijding voor fijn stof bij een relatief lange stookduur. Wel overschrijding streefwaarde B(a)P.	Ja In zo'n situatie is de extra bijdrage van de houtkachels relatief hoog.	Neen Geen norm-overschrijding maar wel kans op ernstige geurhinder.	Het moet hierbij minimaal gaan om vijf houtkachels (bijv. op woonboten) die vlak bij elkaar liggen. In een woonwijk zal zo'n situatie niet voorkomen.
Worst-case situatie	Ja	Ja	Ja	
Tuinvuren (vuurkorven, terrashaarden e.d.)				
<p>Het aantal branduren van vuurkorven, terrashaarden e.d. is aanzienlijk minder dan van houtkachels. Bij een goed stookgedrag zal er dan ook geen sprake zijn van een langdurig verhoogde blootstelling aan luchtverontreiniging, laat staan dat er wettelijke normen voor fijn stof of B(a)P worden overschreden. Van essentieel belang is, dat er geen afvalstoffen worden verbrand. Bij het verbranden van afval (zoals geveerd hout of snoeiafval) komen namelijk extra veel giftige stoffen vrij. Een goed stookgedrag houdt nadrukkelijk ook in, dat er voldoende afstand is tot buurwoningen en dat er rekening wordt gehouden met de windrichting.</p>				

Voorlichtingstekst over sfeervuren

(voor plaatsing in de rubriek Stadsberichten van de Groninger Gezinsbode)

SFEERVUREN

Een vuurkorf of barbecue is voor de één gezelligheid, maar veroorzaakt soms stankoverlast of ademhalingsproblemen bij anderen. Gebruik onderstaande regels en houd het voor iedereen leuk.

Voorkom brandgevaar of overlast

Een vuurkorf (niet groter dan 50 liter), buitenhaard, barbecue of tuinfakkel is toegestaan, maar voorkom overlast voor de buren. Longpatiënten en mensen met astma worden benauwd als ze rook inademen. Houd minstens 5 meter afstand tot een bouwwerk om brand te voorkomen.

Verbranden van afvalstoffen is verboden

Het gebruik van schoon en droog hout is beter voor de gezondheid van uzelf en omwonenden. Koop liever speciale houtblokken in de winkel. Verbrand géén snoeihout, geverfd of geïmpregneerd hout of restjes spaanplaat, triplex of hardboard of andere afvalstoffen zoals plastic, drankverpakkingen of papier.

Tips voor sfeervuren

- Let op de weersomstandigheden en windrichting. Het is voor buren niet prettig als ze pal in de rook komen te zitten of als er rook bij hen naar binnen waait
- Gebruik het liefst een elektrische of gasbarbecue
- Vuurpotten die branden op gel geven een leuke aanblik en veroorzaken minder vervuiling
- Maak vuur aan met aanmaakblokjes zonder schadelijke stoffen

Wat te doen bij overlast?

Probeer overlast te voorkomen door het maken van afspraken. Bij brandgevaar kunt u de brandweer bellen. Worden er afvalstoffen gestookt? Dan kunt u de politie bellen. Opmerkingen of klachten over sfeervuren kunt u ook kwijt op het volgende e-mailadres: milieudienst@md.groningen.nl

N.B.: voor internet is een meer uitgebreide voorlichtingstekst gemaakt.

Overzicht van denkbare maatregelen, de potentiële effectiviteit hiervan én de vraag of deze uitvoerbaar en handhaafbaar zijn

Mogelijke maatregelen en hun effect én haalbaarheid			
	Denkbare maatregel	Effectiviteit	Uitvoerbaar en handhaafbaar?
Voorlichting en gedragsbeïnvloeding			
1.	Voorlichting over het stoken van houtkachels, sfeerhaarden en vuurkorven	Bereik en effect zijn niet in te schatten.	Prima uitvoerbaar.
2.	Gedragsbeïnvloeding: bij klachten stuurt gemeente in overleg met de klager een brief aan de stoker. Zonodig wordt een gesprek aangegaan met de stoker.	Effectiviteit zal hoog zijn bij het gros van de stokers. Zo niet, dan kan de stoker in een gesprek worden aangespoord om de overlast alsnog te beperken.	Goed uitvoerbaar.
Handhaving van bestaande regelgeving			
3.	Handhaving op basis van artikel 7.3.2. van de Groninger Bouwverordening 2007: verbod om hinder te veroorzaken voor de omgeving ⁱ .	Effectiviteit is tot nu toe zeer beperkt gebleken. Hinder is een subjectief begrip en is daardoor moeilijk 'hard' te maken.	Uit jurisprudentie blijkt, dat handhaving op basis van artikel 7.3.2. een moeilijk begaanbare weg is. Doordat hinder een subjectief begrip is, is het bijna ondoenlijk om de bewijslast rond te krijgen.
4.	Handhaving op basis van artikel 3.94 van het Bouwbesluit 2003: eisen aan (de plaats en uitmonding van) het rookafvoerkanaal .	Effectiviteit is zeer beperkt, doordat dit artikel alleen betrekking heeft op nieuwbouw (tot maximaal één jaar na oplevering). Voor de bestaande bouw gelden géén eisen die de afvoer van rook naar de omgeving reguleren.	Op zich valt dit goed te controleren en te handhaven. Maar het probleem is, dat de aanleg van een rookafvoerkanaal niet vergunning- of meldingsplichtig is. De gemeente kan dus alleen een controle uitvoeren als er een klacht wordt ingediend binnen de genoemde termijn van één jaar na oplevering.
5.	Handhaving op basis van artikel 5.5.1. van de Algemene Plaatselijke Verordening 2005 (APV): verbod op het verbranden van afvalstoffen en het stoken van vuur in de open lucht. Dit laatste met uitzondering voor sfeervuren, zoals vuurkorven ⁱⁱ .	Sfeervuren in de open lucht, zoals terrashaarden en vuurkorven, zijn expliciet toegestaan. Het optreden tegen overlast of hinder door sfeervuren stuit op dezelfde beperkingen als bij artikel 7.3.2. (zie punt 3). Voor afvalstoffen: zie punt 6.	Handhaving van het verbod om afvalstoffen (zoals geïmpregneerd hout) te verbranden in bijv. vuurkorven, is nauwelijks mogelijk. Artikel 5.5.1 van de APV biedt geen grondslag om op te treden tegen het verbranden van afvalstoffen in houtkachels en sfeerhaarden binnenshuis. Zie verder punt 6.
6.	Handhaving op basis van de Wet milieubeheer artikel 10.1 lid 1 en lid 2: betreft onder meer het verbod op het verbranden van afvalstoffen.	De effectiviteit van het verbod om afvalstoffen te verbranden (ook in houtkachels binnenshuis) is zeer gering, omdat dit nauwelijks valt te controleren.	Het verbod om afvalstoffen (zoals geïmpregneerd hout of andere vaste brandstoffen dan hout) te verbranden in houtkachels of vuurkorven valt in de praktijk nauwelijks te controleren en te handhaven.
Eventuele nieuwe, aanvullende regelgeving			
7.	Het opnemen van een verbod in de APV om te stoken bij windstil en/of mistig weer.	Hiermee kan bij ongunstige weersomstandigheden zonodig worden opgetreden tegen	Op zich zijn deze begrippen nauwkeurig te definiëren en in de praktijk objectief vast te stellen. Het

		notoire stokers. Tevens biedt dit de mogelijkheid om juist die stokers aan te pakken, die stelselmatig de regels van goed stookgedrag overtreden.	verbod is in principe uitvoerbaar. Handhaving (naar aanleiding van klachten) is op zich goed mogelijk, maar vergt een grote bestuurslast.
8.	Het opnemen van een verbod op het gebruik van een houtkachel als hoofdverwarming in woningen.	Door de oplopende aardgas-prijzen komt het voor dat mensen permanent op hout gaan stoken. Door dit te verbieden, kunnen ernstige overlastsituaties (waarbij omwonenden zeer vaak in de rook zitten) worden voorkomen.	Deze maatregel blijkt praktisch niet uitvoerbaar doordat het vastleggen van zo'n verbod juridisch niet goed mogelijk is. Overigens zou zo'n verbod vrij makkelijk kunnen worden 'ontdoken' door de CV-installatie intact te laten (ook al wordt die niet meer gebruikt), wat een adequate handhaving in de weg staat.
9.	Het invoeren van een verbod om een houtkachel of sfeerhaard aan te leggen in nieuwbouwwoningen, bijv. in een nader te kiezen allergeen arme wijk.	Het effect hiervan zal zijn, dat mensen met gevoelige luchtwegen zekerheid hebben dat ze in bepaalde wijken gevrijwaard blijven van houtkachels.	De uitvoerbaarheid hiervan is lastig. Het is niet mogelijk om zo'n verbod op te nemen in een bestemmingsplan. Het zou in theorie wel kunnen via privaatrechtelijke weg op basis van een kettingbeding. Maar dit vergt een intensief overlegproces tussen de betrokken partijen en maakt de handhaving gecompliceerd.
10.	Het opnemen van regels voor het gebruik van houtkachels op woonboten.	Woonboten vallen niet onder de Woningwet en dus is het 'hinder' artikel 7.3.2. niet van toepassing op woonboten. In deze lacune zou kunnen worden voorzien door hiervoor eigen regels vast te stellen. (N.B: het verbod op het verbranden van afvalstoffen in houtkachels geldt uiteraard wel voor woonboten).	De uitvoerbaarheid hiervan is lastig. Zo zullen deze (aanvullende) regels uit oogpunt van handhaving eenvoudig, duidelijk en goed controleerbaar moeten zijn. Maar bestaande probleemsituaties (bijvoorbeeld doordat de kachel een te hoog vermogen heeft) zullen niet zonder redelijke overgangstermijn kunnen worden aangepakt. Mede door dit soort uitzonderingen is een eenvoudige maar effectieve regeling praktisch onhaalbaar.

ⁱ **Artikel 7.3.2** van de Groninger Bouwverordening 2007 luidt als volgt:

"Het is verboden in, op, of aan een bouwwerk, of op een open erf of terrein, voorwerpen of stoffen te plaatsen, te werpen of te hebben, handelingen te verrichten of na te laten, of werktuigen te gebruiken, waardoor:

- a. ... ;
- b. op voor de omgeving hinderlijke of schadelijke wijze stank, rook, roet, walm, stof of vocht wordt verspreid ... ;
- c. brand of ander gevaar wordt veroorzaakt;
- d. ...".

ⁱⁱ **Artikel 5.5.1** van de Algemene Plaatselijke Verordening Groningen 2005 luidt als volgt:

1. Het is verboden in de open lucht afvalstoffen te verbranden buiten inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer of anderszins vuur aan te leggen, te stoken of te hebben.
2. Het verbod geldt niet voor zover het betreft:
 - a. verlichting door middel van kaarsen, fakkels en dergelijke;
 - b. sfeervuren zoals terrashaarden en vuurkorven, indien geen afvalstoffen worden verbrand;
 - c. vuur voor koken, bakken en braden, voor zover dat geen gevaar, overlast of hinder voor de omgeving oplevert.
3. ...
4. ...